

ELŐSZÓ

A *Thalassa* 2006. június 13-i rendkívüli kiadásával két évforduló előtt kívánunk tisztelegni. Az egyik a folyóirat alapító főszerkesztőjének, Erős Ferencnek a 60. születésnapja, a másik pedig a pszichoanalízis alapítójának, Sigmund Freudnak a 150. születési évfordulója.

A kötet a *Thalassa* hagyományainak megfelelően több rovatból áll. Az első, az „Ankét” címet viselő blokk most jelenik meg először a folyóirat történetében, és kifejezetten az alkalomnak szól. A Freud-évforduló kapcsán néhány hónappal ezelőtt körkérdést intéztünk magyar és külföldi szakemberekhez, melyre a lapszámunk első részében olvasható kitűnő, gondolatébresztő válaszok érkeztek. A pszichoanalízis tudományos státuszával kapcsolatos vitákról, a pszichoanalitikus eszmerendszer korunk kultúrájában elfoglalt helyéről, érvényességéről és a válaszadók pszichoanalízishez való személyes viszonyáról kérdeztük kollégáinkat. Célunk természetesen nem tudományos felmérés volt, de a hozzászólásokat olvasva óhatatlanul adódik, hogy – Moscovici klasszikus kezdeményezésének mintájára – egyfajta „szociálisreprezentáció-elemzést” végezzünk a szövegeken. Ezt és a kérdések továbbgondolását, a konklúziók megfogalmazását természetesen az Olvasóra bízunk. Egyetlen megjegyzést tennénk csupán. A hozzászólásokban jól tükröződik az a dilemma, amit Hárs György Péter explicit módon fel is vet írásában: beszélhetünk-e napjainkban „a” pszichoanalízisről? Másképp fogalmazva: létezik-e a pszichoanalízis mint jól körülhatárolható (tudományos) paradigma vagy terápiás módszer? (Borgos Anna hozzászólásában ezt továbbviszi: miként is definiálható manapság „a” tudomány?) A jelen számban olvasható válaszok és a több évtizede folyó nemzetközi viták is azt sugallják, hogy a pszichoanalízis mint szerteágazó eszmerendszer és klinikai metódusok összessége a kultúránkat, mindennapjainkat átszövő – foucault-i értelemben vett – *diskurzussá* vált. Amint Sergio Benvenuto és Szummer Csaba utal rá, *társadalmi gyakorlatként* jelenik meg, és

ekként is van rá szükségünk. Ahogy az ankét résztvevői is megfogalmazták, a pszichoanalízis azért lehet fontos napjaink társadalmában (is), hogy ne feledkezzünk meg az emberi lélek kreatív természetéről és szabadságvágyáról. Bánfalvi Attila szerint ebben azáltal segít bennünket a pszichoanalitikus gondolat, hogy nem kiiktatni akarja a szenvedést, hanem építkezni kíván belőle – amint Sergio Benvenuto írja, az igazság megismerésének vágya által hajtva. Ennek az alapvető készletnek az elemzése talán segítheti a pszichoanalízist abban, hogy hozzájáruljon korunk továbbra is megoldásra váró ontológiai problémájához, az emberkép szabad/determinisztikus dilemmájának újragondolásához. Erre utal Pléh Csaba vitaindítójában, és ezek a gondolatok is felbukkannak Jádi Ferenc írásában, amely hangsúlyozza az interaktív pszichoanalízis lehetőségeit „túl a freudi verbális tudattalanon”, hasonlóképp Vajda Júlia és François Sauvagnat hozzászólásaihoz, ahol a pszichoanalízis diszciplináris határokon túli alkalmazhatóságáról és megújulási lehetőségeiről olvashatunk.

A kötet két másik rovata a Thalassában már megszokott és közkedvelt „Műhely” és „Interjú”, így az ismertség okán talán kevesebb bemutatást igényelnek, mint az „Ankét” blokk. A „Műhely” rovatra ez alkalommal többszörösen is igaz a cím, ugyanis a publikált írások szerzői mindannyian ugyanahhoz a két fontos műhelyhez tartoznak: a Pécsi Egyetem elméleti pszichoanalízis doktori programjához és Erős Ferenc tanítványi-munkatársi köréhez. Deim Éva, Szabó Zoltán, Kőváry Zoltán, Zsák Judit, Gyimesi Júlia, Szili Katalin, Indries Krisztián, Kovai Melinda, és Fecskó Edina tanulmányai egyaránt tükrözik az említett műhelyek szellemiségét és azokat a legfontosabb kérdéseket, amelyek a pszichoanalitikus eszmerendszer kapcsán a mai bölcsész, társadalomtudós és klinikus nemzedékeket foglalkoztatják.

Végezetül, a kötet „Interjú” rovatában található beszélgetés igazi csemege, valódi ajándék mindkét évforduló kapcsán. Lénárd Kata londoni tanulmányútja során ismerkedett meg Jane McAdam Freud szobrászművésszel, Sigmund Freud dédunokájával. Az itt olvasható interjú kifejezetten a Thalassa rendkívüli kiadása számára készült, ahogy a kötetünkben látható fotókat is az alkalom tiszteletére bocsátotta rendelkezésünkre a Freud-dédunoka szobrászművész.

A Thalassa rendkívüli kiadásának szerkesztésében és kivitelezésében közreműködött Borgos Anna, Kende Anna, Kovács Anna, Kovai Melinda és Szili Katalin.

Budapest, 2006. június 13.

Csabai Márta
a lapszám koordinátora